

Semnele vocației

Un dramaturg, deocamdată, se pare, consacrat exclusiv televiziunii, se anunță a fi Dumitru Drăgan, autorul piesei *Interviul*, transmisă în cadrul ciclului *Oameni ai zilelor noastre*. Piesa (ori scenariul) dezbate un caz de exclusivism moral sau, altfel spus, de autosimplificare caracterologică. Inginerul Langa lucrează ani de zile, absent la tot ceea ce, domestic vorbind, îl înconjoară, pentru a pune la punct o invenție importantă. De fapt, piesa începe cu momentul în care invenția este, practic, aplicată pe scară industrială, marcând triumful a 15 ani de muncă și luptă. Autorul ne întoarce în timp pentru a ne arăta de ce, acum, în plină glorie profesională, inginerul Gheorghe Langa e singur, ursuz, morocănos, opac la ecurile proprii gloriei. Și astfel, cu ajutorul unui reporter — care funcționează, de fapt, ca o *conștiință* a personajului — se pune în discuție cazul exclusivismului moral al inginerului Langa. Creația, desigur, implică renunțare. Personajul lui Drăgan împinge renunțarea pînă la a secează și orbire. Soția, fiul, nu mai există pentru el cît timp lucrează la invenția sa. Băiatul, lipsit de căldura și de supravegherea paternă, își decretază prea devreme independența, soția are o nesfîrșită tristețe în privire și în glas, căci și ea și fiul ei sînt niște oameni singuri. Cînd e părăsit, consideră aceasta o fatalitate: „Eu, de fapt, lipsese de mult din mijlocul vostru”. Langa este un om învins de propria sa pasiune, un om care nu poate duce povara propriei sale vocații. Dar numai atît? Invenția odată realizată, Langa se va lăsa de un zid de nepăsare și rutină, de neîncredere și conservatorism. Oamenii ca Vernea, șeful biroului tehnic, există, și nu numai în domeniul invențiilor. Ei sînt expresia primitivismului în gîndire și în practică, oameni pe care progresul societății va trebui să-i înlăture din calea creației și a valorilor. Langa nu are puterea să lupte pînă la capăt cu ei. Furiosul, colțurosul, bătăiosul Langa va ceda în fața forței obscure care i se opune. Cedînd, va fi învins. Moralmente învins. Un învingător învins nu numai de opoziția din afara lui,

dar și de propria slăbiciune, de propriul orgoliu. „Uite că nu mai sînt colțuros, îi spune Langa meșterului care vrea să-l ajute în aplicarea invenției, sînt neted acum.” Firește, lucrurile se vor rezolva în ceea ce privește invenția, căci societatea are puterea de a-și lua în cele din urmă ceea ce îi folosește realmente, ceea ce îi trebuie în drumul ei spre progres. Dar rănile lăuntrice ale personajului? Dar singurătatea lui? Dar viața lui de familie destrămată? Pentru acestea din urmă se află aici, în casa lui Langa, Reporterul, reporterul-conștiință. Are Langa dreptul ca, din cauza unor înfringeri, să distrugă la rîndul său? Are dreptul să se autodistrugă? Procesul de conștiință la care e supus personajul repune în discuție, astfel, actul complex și dramatic al creației umane.

Există în piesa lui Dumitru Drăgan accente de adevăr omenesc, momente de reală tensiune interioară, chiar dacă ele se exprimă uneori prin cuvinte banale, incolore, sau, la extrema opusă, prin aserțiuni confectionate, artificioase. Pentru calitățile sale, autorul poate revendica un loc în dramaturgia de televiziune.

Poate că piesa lui D. Drăgan nu ne-ar fi atras atît de mult atenția dacă Nicolae Motric, unul din cei mai serioși și mai riguroși regizori de televiziune, n-ar fi avut excelenta inspirație de a distribui în acest spectacol actori de prima mînă ai scenei contemporane. În primul rînd, este fericită ideea încredințării celui mai greu rol al piesei, acela al frămîntatului și contrariatului inginer Langa, lui Octavian Cotescu, un actor cu infinite disponibilități pentru dramă, disponibilități cunoscute, dar neîndeajuns folosite de regizori. Cine a văzut relativ recentele spectacole ale Teatrului „Lucia Sturdza Bufandra” *Hedda Gabler* sau *Într-o singură seară* a înțeles încă o dată că Octavian Cotescu nu este numai un mare actor de comedie, dar și un mare și original actor de dramă. În rolul inginerului Langa, actorul desfășoară, uneori împotriva cuvintelor pe care trebuie să le rostească, o mulțime de „stări”, de „atitudini”, de tonuri și semitonuri, care vor da tristețea și duritatea personajului, sentimentul greșelii și acela al disperării, ironia și blazarea. Dar Cotescu n-ar fi reușit, poate, să transforme atît de miraculos modestia cuvîntului scris în tensiune și emoție dramatică, dacă nu ar fi avut parteneri de elită: Silvia Popovici, de o tulburătoare disereție în durerea ei de soție și mamă singură, Ștefan Radoff, sarcastic, inteligent, dinamic în rolul Reporterului, Petre Gheorghiu și Mibai Mercuț.

Autorul piesei va trebui să mulțumească îndelung regizorului și actorilor pentru înaltul profesionalism cu care i-au pus în valoare textul, care, vîdînd semne serioase de vocație dramatică, ar fi putut avea un destin modest fără dăruirea și talentul matur al interpreților.

Dumitru Solomon